

Paciorko, Arkadiusz

"Wierzę w Jezusa Chrystusa Odkupiciela", Jan Paweł II, Roma 1989 : [recenzja]

Studia Teologiczne 10, 278-279

1992

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wykłady te przekazałem w 1987 r. ks. W. Łazewskiemu, doktorowi Rzymskiego Augustianum, to jednak z lekturą ojców się nie rozstaje i znajdują w nich nie tylko świadków tradycji, uczonych i świątobliwych mężów, lecz również niemal osobistych przyjaciół.

Problemem w Seminarium były wykłady z teologii życia wewnętrznego. Prowadził je przez wiele lat ks. M. Paszkiewicz, potem przejął je ks. S. Hołodok, a po nim — ks. M. Olszewski. Obaj ostatni wymienieni wykładowcy uskarżali się na ten obowiązek. W 1986 r. przeto, kiedy wycofałem z programu wykady z historii teologii, zacząłem wykladać teologię życia wewnętrznego na roku czwartym i piątym, podczas gdy na roku pierwszym zajęcia z tego przedmiotu prowadził ojciec duchowny. Nie miałem w tej dziedzinie wykształcenia specjalistycznego. Pamiętałem jednak z lat seminaryjnych i z okresu późniejszego przemydlone dzieła mistrzów życia wewnętrznego. Miałem z nimi styczność również jako historyk teologii. Ponieważ zaś ta dziedzina interesowała mnie osobiście i miałem w niej wiele doświadczeń, do wykładów zabrałem się z pasją. Dążyłem do tego, by przedmiot ten nie był suchy, lecz by odpowiadał na zapotrzebowanie propozycji alumnów. Istniejące podręczniki wydawały mi się zbyt ciężkie i nudne, żeby w tym przedmiocie tylko na nich się opierać. Wykłady te prowadziłem do 1990 r., kiedy to przejął je ks. dr H. Ciereszko, specjalista od apologetyki i religii niechrześcijańskich.

W tymże roku zatrzymałem dla siebie seminarium naukowe i podjąłem się wykładów z sakramentologii ogólnej i szczegółowej na roku szóstym. Mam tu o tyle ułatwioną sytuację, że opublikowałem książki o Kościele i o Eucharystii, w których z grubsza zawiera się cała problematyka sakramentologiczna. Mogę przez to odstąpić od klasycznego wykładu i wplatać weń ćwiczenia oraz dyskusję. Seminarium nie daje zbyt wiele okazji do stosowania tych metod. Uważam je wszakże za potrzebne. Sam wykład tradycyjny prowadzi z reguły do bierności wśród słuchaczy, nie zawsze ukazuje rację swego bytu, przyzwyczajają do mechanicznego jego zapisania, zapamiętania, zdania i zapomnienia. Czy jednak ten eksperyment przyniesie oczekiwany efekt, pokaże dopiero życie.

Jan Paweł II, Wierzę w Jezusa Chrystusa Odkupiciela, Roma 1989, ss. 631.

Drugi tom katechez na temat wyznania wiary składa się z trzech części: 1) Tajemnica Odkupienia a rzeczywistość grzechu; 2) Osoba Jezusa Chrystusa Odkupiciela; 3) Posłannictwo Jezusa Chrystusa. Prezentacja ta dotyczy dwóch katechez, a mianowicie: „Chrystus wyzwala człowieka do wolności w prawdzie” oraz „Chrystus wyzwala człowieka i ludzkość do nowego życia”.

Pierwsza katecheza oparta jest na słowach samego Chrystusa: „Poznać prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8, 32). Chrystus w tych słowach w sposób najwzięjszy określa dobro, do którego człowiek został wyzwolony za sprawą Ewangelii. Ojciec Święty zwraca tutaj uwagę na zbawcze wyzwolenie, którego dokonuje Chrystus w stosunku do człowieka. Zawiera ono w sobie dwa wymiary: wyzwolenie od zła i wyzwolenie do dobra. Te dwa wymiary wzajemnie się warunkują i dopełniają. Chrystus wyzwala człowieka przede wszystkim od zła grzechu (np. mówi do paralityka odpuszczając ci się twoje grzechy). Chrystus poprzez ten czyn ukazuje nam wyzwolenie do dobra, tzn., że ma władzę odpuszczania grzechów. Wyzwalaj ludzi od zła grzechu, Chrystus wielokrotnie demaskuje tego, który jest ojcem grzechu. Ojciec Święty wskazuje nam w tej katechezie w sposób szczególny, że od złego ducha bierze początek niewola grzechu, w której znajdują się ludzie. Każdy z nas jest człowiekiem grzesznym, chociaż są i tacy, którzy nie zdają sobie z tego sprawy.

W liście do Rzymian Apostoł zwraca naszą uwagę na ludzi, którzy zapomnieli o Bogu i prawdę Bożą przemienili w kłamstwo. Ojciec Święty podkreśla mocno, że tylko prawda nas wyzwoli i musimy Bogu bezgranicznie zaufać, bo jeśli nie, to na nic się zdadzą nasze wysiłki i dążenia. Ojciec Święty uczula nas na fakt, abyśmy byli świadomi, że Chrystus zbawił świat, że odkupił człowieka i że przyszedł, ażeby wyzwolić rodzaj ludzki. Wyzwolenie od zła grzechu i wyzwolenie do życia w prawdzie ma się osobno dokonać w sercu każdego człowieka. Jeśli będziemy żyli w prawdzie i nie będziemy na nas grzechu, wtedy możemy oczekiwać zbawienia. Ta prawda, o której mówi Ojciec Święty niech nam pomaga żyć również w naszych czasach.

Druga katecheza dotyczy wyzwolenia człowieka i ludzkości do nowego życia przez Chrystusa. Człowiek, wyzwolony przez Chrystusa, nie tylko dostępuje odpuszczenia grzechów, ale równocześnie zostaje wyniesiony do nowego życia. Ojciec Święty w tej katechezie naświetla aspekt zbawczego wyzwolenia, które jest dziełem Chrystusa. Ukazuje to na przykładzie przypowieści o Dobrym Pasterzu, w której słyszymy: „Ja przyszedłem po to, aby owce miały życie i miały je w obfitości” (J 10, 10). Podkreślona jest tutaj obfitość nowego życia, które jest uczestnictwem w życiu Bożym. Jezus ukazuje nam obraz nowego życia, kiedy mówi do rzeszy w czasie Święta Namiotów: „Jeśli ktoś jest spragniony, a wierzy we Mnie — niech przyjdzie do mnie i pije. Jak rzekło Pismo: strumienie wody żywej płyną z Jego wnętrza” (J, 37-38). Te strumienie wody żywej są obrazem nowego życia, w którym za sprawą śmierci krzyżowej Chrystusa każdy z nas ma swoje uczestnictwo.

Ojciec Święty w tej katechezie zwraca naszą uwagę na Odkupienie, jako nowe stworzenie w Chrystusie. To stworzenie jest darem Boga, jest łaską i niesie w sobie wezwanie, skierowane do człowieka. Człowiek nie powinien przypisywać sobie samemu zbawienia, zbawczego wyzwolenia, które jest darem Boga w Chrystusie. Autentyczny obraz wyzwolenia człowieka ukazuje nam Ojciec Święty w Chrystusowym Krzyżu i zmartwychwstaniu odkupieńczym i podkreśla fakt, że powinniśmy być odpowiedzialni za ten dar. Wszyscy w Chrystusie są ludem wybranym i każdy człowiek jako jednostka jest wybrany. Za takie wielkie dobrodziejstwo trzeba Bogu nieustannie dziękować.

Podsumowując główne myśli tych dwóch katechez, należy powiedzieć, że owocem odkupienia jest życie w prawdzie i w łasce, czyli nowe życie. Życie w prawdzie ma być związane z wewnętrzną przemianą, a chodzi tu przede wszystkim o przemianę serca ludzkiego, aby każdy człowiek w swoim postępowaniu upodobał się do czynów Najwyższego Kapłana, którym jest Jezus Chrystus. Takie upodobnienie się do Chrystusa będzie wtedy bez wątpienia nowym życiem. Do tego nowego życia wzywa nas w sposób szczególnie Ojciec Święty poprzez swoje apostołskie nauczanie. Mówi, że cała ludzkość uczestniczy w nowym życiu Ciała Chrystusa, przez Kościół.

Przedstawione tutaj katechezy Ojca Świętego charakteryzują się, ogólnie rzecz ujmując, językiem teologicznym. Wszelkie myśli przekazane przez Ojca Świętego są bardzo konkretne, sprecyzowane i oparte przede wszystkim na Biblii — Starym i Nowym Testamencie. Ojciec Święty te treści wiary, którymi na pewno żyje, przedstawia nam w sposób rzeczowy i uporządkowany. Nie używa żadnych zawilich pojęć, ale ukazuje jasno autentyczną wiarę w Jezusa Chrystusa i Jego zbawcze dzieło wśród całej ludzkości.

Arkadiusz Paciorko

Jan Paweł II, Wiara i kultura, RW KUL, Lublin 1988, ss. 442.

W 1988 r., w dziesiątą rocznicę pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II, wydane zostało kompendium tekstów Ojca Świętego; dotyczące wiary i kultury. Książka, opatrzona tytułem „Wiara i kultura”, zawiera dokumenty, przemówienia i homilie. Wydana została przez Redakcję Wydawnictwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Jest to drugie wydanie, zawierające pięćdziesiąt sześć tekstów Jana Pawła II, w tym fragment encykliki „*Salvorum Apostoli*”. Wyboru tekstów oraz redakcji dokonali: ks. Marian Radwan SCJ, ks. Stefan Wyleżek oraz Teresa Gorzkula. Wypowiedzi Ojca Świętego wstępem poprzedził ks. Marian Radwan SCJ.

Ojciec Święty Jan Paweł II, przemawiając do różnych środowisk, do ludzi różnych zawodów, podkreśla i stawia na pierwszym miejscu człowieka i jego nadrzędną wartość w stosunku do otaczającej go rzeczywistości. Nauczanie Ojca Świętego, dotyczące kultury, nieustannie zmierza do tego, aby przez kulturę człowiek sam coraz bardziej się urzeczywistniał. Kultura rozwija człowieka we wszystkich jego właściwościach.

Papież w sposób doskonały połączył wiarę i kulturę. Kultura jest przepojona wiarą — inna „kultura” nie ma prawa do noszenia tej nazwy: „(...) rozkwit kultury dążącej do pełnego rozwoju osoby ludzkiej, w której na pierwszy plan wysuwają się wartości inteligencji, woli, sumienia i braterstwa. Mają one wszystkie podstawę swą w Bogu Stwórcy, a w Chrystusie prawdziwie doznały wyniesienia. Zakłada to też rozkwit kultury, która skierowana jest w sposób bezinteresowny i naturalny na dobro wspólnoty i całego społeczeństwa” (Przemówienie do przedstawicieli świata uniwersyteckiego Meksyku, Guadalupe, 31 I 1979).

Papież ukazuje ścisły związek między kulturą a wiarą. Kulturą, która rozwija i kształtuje człowieka; wiarą, która nadaje pełny sens człowieczeństwu: „(...) człowiek może stawać się naprawdę człowiekiem tylko przez swą kulturę, na drodze swobodnego i integralnego rozwoju, wykorzystując